

UNDERSØKELSE OG ANALYSE

“

Flertallet ønsker løsninger for papirløse asylsøkere

”

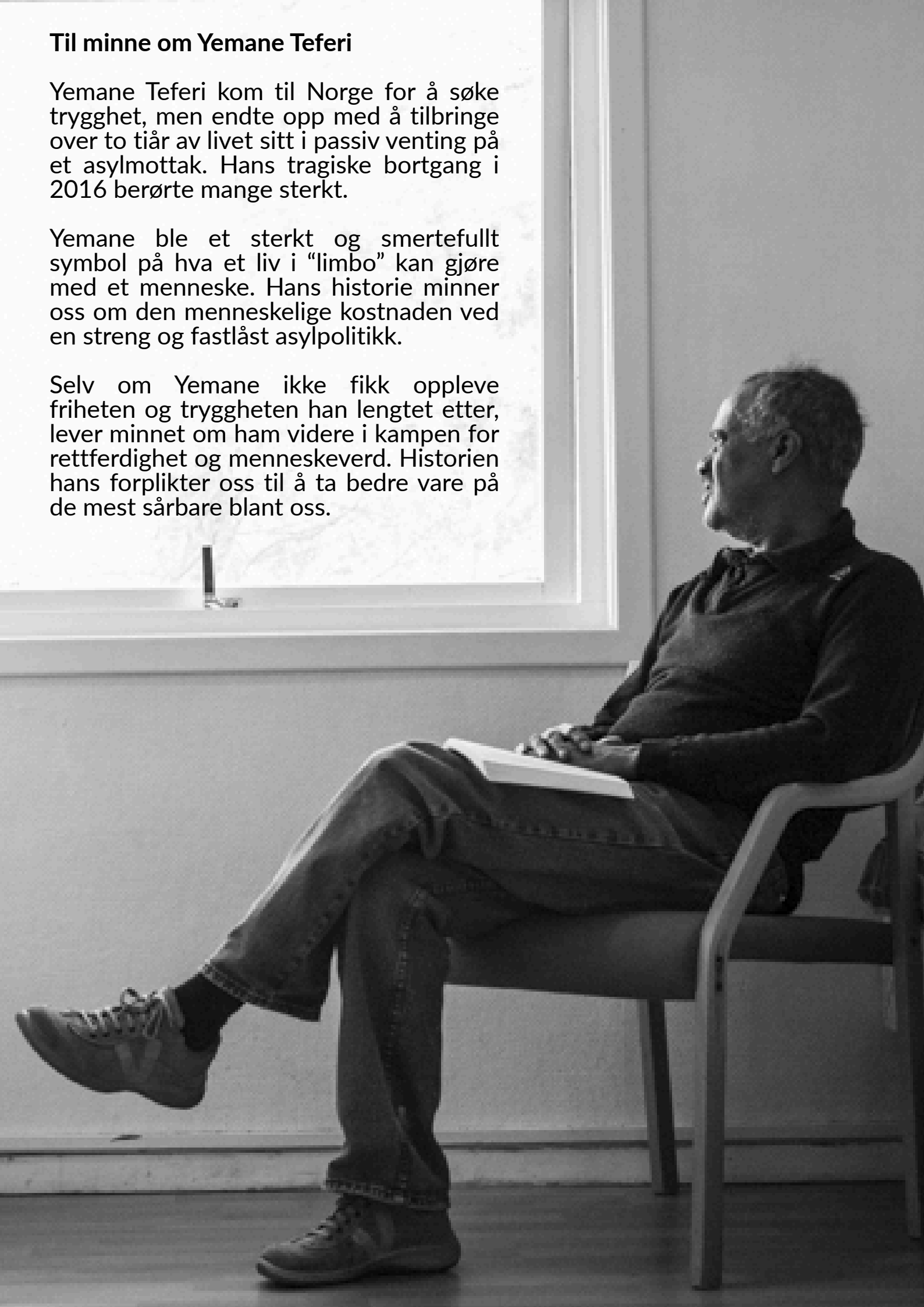

Til minne om Yemane Teferi

Yemane Teferi kom til Norge for å søke trygghet, men endte opp med å tilbringe over to tiår av livet sitt i passiv venting på et asylmottak. Hans tragiske bortgang i 2016 berørte mange sterkt.

Yemane ble et sterkt og smertefullt symbol på hva et liv i "limbo" kan gjøre med et menneske. Hans historie minner oss om den menneskelige kostnaden ved en streng og fastlåst asylopolitikk.

Selv om Yemane ikke fikk oppleve friheten og tryggheten han lengtet etter, lever minnet om ham videre i kampen for rettferdighet og menneskeverd. Historien hans forplikter oss til å ta bedre vare på de mest sårbare blant oss.

Papirløse i Norge: Folk flest støtter rettigheter og løsninger

Papirløse asylsøkere, personer uten lovlig opphold i Norge, er en liten gruppe mennesker som lever i en situasjon preget av usikkerhet, fattigdom og svært begrensede rettigheter.

Mange har oppholdt seg i landet over lang tid uten at retur har latt seg gjennomføre, samtidig som de har begrenset tilgang til helsehjelp og sosial trygghet, og mangler mulighet til å forsørge seg selv.

Mange papirløse lever under svært belastende forhold, med høy risiko for psykiske helseplager, sosial marginalisering og utnyttelse. Flere av rettighetene de formelt har, blant annet innen helse, er vanskelig å få realisert i praksis.

Samtidig går utviklingen i Norge og Europa i retning av stadig strengere asyl- og innvandringspolitikk og økt vektlegging av kontroll og retur. Flere organisasjoner og forskningsmiljøer har pekt på at dette kan bidra til å øke antallet mennesker som blir værende i langvarig usikkerhet uten lovlig opphold eller realistiske muligheter til retur.

Om undersøkelsen

Undersøkelsen er gjennomført av Respons Analyse blant et landsrepresentativt utvalg i Norge.

Respondentene ble stilt fem spørsmål om rettigheter, opphold og familieliv for personer uten lovlig opphold i Norge, særlig i situasjoner der mennesker har oppholdt seg lenge i landet uten at norske myndigheter har klart å gjennomføre retur. Spørsmålene gjaldt kun personer som ikke har begått straffbare handlinger etter straffeloven.

Hovedfunn

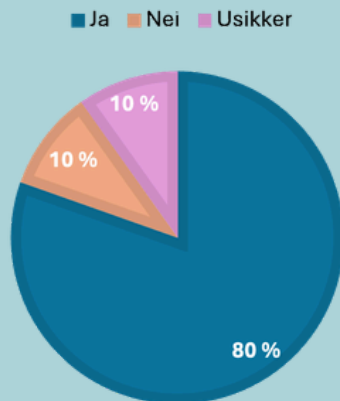
Resultatene tyder på at den norske befolkningen gjennomgående har mer humane og pragmatiske holdninger til papirløse enn det den offentlige debatten ofte gir inntrykk av.

Et stort flertall støtter grunnleggende rettigheter

Et stort flertall mener personer uten lovlig opphold fortsatt bør ha tilgang til grunnleggende rettigheter og mulighet til å leve verdige liv:

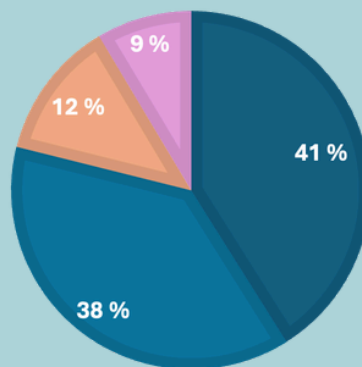
- 80 % mener personer uten lovlig opphold bør ha rett til alminnelig helsehjelp
- Nesten 8 av 10 (79%) mener de bør ha rett til arbeid, enten fullt ut eller med begrensninger. 41% mener de bør ha rett, uten begrensninger.
- Et flertall (52 %) mener betydningen av lang oppholdstid bør veie tyngre dersom myndighetene ikke har klart å gjennomføre retur.

MENER DU AT PERSONER I EN SLIK SITUASJON BØR HA RETT TIL ALMINNELIG HELSEHJELP?

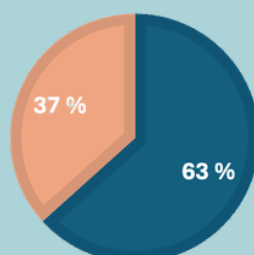
MENER DU AT PERSONER I EN SLIK SITUASJON BØR HA RETT TIL Å ARBEIDE I NORGE?

■ Ja, fullt ut ■ Ja, men med begrensninger (for eksempel midlertidig eller delvis adgang) ■ Nei ■ Usikker

HVOR UENIG ELLER ENIG ER DU I FØLGENDE PÅSTAND? JO LENGRE EN ASYLSØKER HAR OPPHOLDT SEG I NORGE UTEN AT NORSKE MYNDIGHETER HAR KLART Å RETURNERE VEDKOMMENDE, JO STERKERE BØR HENSYNET TIL OPPHOLDSTILLATELSE VÆRE?

■ Andel Enig (Delvis enig + Helt enig) ■ Andel Uenig (Helt uenig + Delvis uenig)

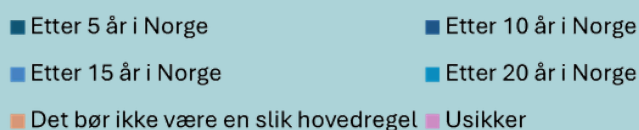
Resultatene tyder på at mange nordmenn skiller mellom ønsket om kontrollert innvandring på den ene siden, og spørsmålet om hvilke rettigheter og løsninger som bør gjelde for mennesker som allerede befinner seg i landet, på den andre siden.

Folk flest ønsker løsninger

Undersøkelsen viser samtidig at mange mener det bør finnes en grense for hvor lenge mennesker skal kunne leve i Norge uten oppholdstillatelse og uten en løsning på situasjonen sin.

- Nesten en tredjedel (31%) mener opphold bør gis etter 5 år dersom retur ikke har latt seg gjennomføre
- Halvparten (50%) mener opphold bør kunne gis innen 5–10 år dersom retur ikke har latt seg gjennomføre
- Resterende 31% mener det ikke bør finnes noen slik hovedregel i det hele tatt

ETTER HVOR MANGE ÅR MENER DU NORGE SOM HOVEDREGEL BØR GI OPPHOLDSTILLATELSE I EN SLIK SITUASJON?

Til sammen mener et klart flertall (56%) at det bør finnes en hovedregel eller grense for hvor lenge mennesker skal kunne leve i Norge uten oppholdstillatelse og uten en løsning på situasjonen sin.

Resultatene kan tyde på et gap mellom den politiske debatten og holdningene i befolkningen. Mens norsk asyl- og innvandringspolitikk i økende grad har vært preget av innstramninger og kontroll, tyder undersøkelsen på at folk flest mener det må finnes løsninger for mennesker som blir værende i landet over svært lang tid uten realistiske muligheter til retur.

Samtidig viser undersøkelsen at holdningene er mer delte når spørsmålene handler om brede eller automatiske ordninger for opphold. Dette kan tyde på at mange støtter humane hensyn og løsninger for lengeværende, samtidig som de er mer skeptiske til generelle regulariseringsordninger.

Barn og familieliv

Undersøkelsen viser også betydelig støtte til hensynet til familieliv og barns situasjon.

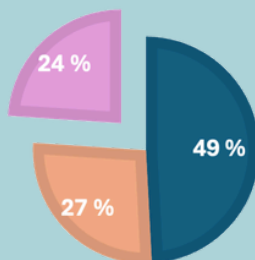
Nesten halvparten mener foreldre normalt bør kunne få opphold dersom barna har opphold eller statsborgerskap i Norge, mens bare 27 prosent er uenige. Det betyr at nesten dobbelt så mange støtter en slik løsning som de som avviser den.

Blant dem som har tatt stilling til spørsmålet, mener nær to av tre at foreldre bør kunne få opphold dersom barna har oppholdstillatelse eller statsborgerskap i Norge.

Resultatene kan tyde på at mange legger stor vekt på barns beste og retten til familieliv, særlig i saker hvor barn allerede er etablert i Norge og risikerer å miste en av sine primære omsorgspersoner.

MENER DU AT HVIS MAN HAR BARN I NORGE SOM HAR
OPPHOLDSTILLATELSE ELLER NORSK STATSBOGERSKAP,
BØR FORELDRE NORMALT INNVILGES
OPPHOLDSTILLATELSE AV HENSYN TIL BARNET?

■ Ja ■ Nei ■ Usikker

Forskjeller mellom grupper

Undersøkelsen viser også enkelte tydelige forskjeller mellom grupper i befolkningen.

Kvinner uttrykker gjennomgående mer positive holdninger enn menn på flere av spørsmålene, særlig når det gjelder barns situasjon og hensynet til opphold over tid. Personer med høyere utdanning uttrykker også gjennomgående mer positive holdninger til flere av spørsmålene.

Samtidig viser undersøkelsen bred støtte til grunnleggende rettigheter og behovet for løsninger på tvers av ulike grupper i befolkningen. Hovedtendensen i materialet er at et flertall støtter mer humane og pragmatiske løsninger enn dagens situasjon legger opp til.

Mer enn et spørsmål om innvandringskontroll

Undersøkelsen peker mot et viktig funn: Mange nordmenn ser ikke ut til å støtte en politikk der mennesker blir værende i årevis uten rettigheter, trygghet eller framtidsutsikter.

Debatten om papirløse handler derfor ikke bare om innvandringspolitikk og grensekontroll. Den handler også om hvilke rettigheter og hvilken verdighet som skal gjelde for mennesker som allerede befinner seg i samfunnet, og om hvordan demokratier håndterer mennesker i langvarig rettsløshet.

OPPSUMMERING HOVEDFUNN

Flertallet ønsker løsninger for papirløse asylsøkere

YEMANE-NETTVERKET

NÆR
2 av 3

Mener foreldre bør få bli dersom barna har opphold eller statsborgerskap i Norge (av dem som har tatt stilling til spørsmålet)

Folk flest er mer opptatt av menneskeverd og løsninger enn det dagens politikk innebærer

50%

Mener opphold bør kunne gis etter 5-10 år dersom retur ikke lar seg gjennomføre

NÆR

8 av 10

Mener papirløse bør ha rett til arbeid, fullt ut eller med begrensninger

8 av 10

Mener papirløse bør ha rett til helsehjelp

